CBF

8 augustus 1997

# BELEGGEN IN INSTELLINGEN VOOR COLLECTIEVE BELEGGING (ICB's)

## BEVEKS, BELEGGINGSFONDSEN

Met deze algemene informatienota wenst de Commissie voor het Bank- en Financiewezen bij te dragen tot de voorlichting van de beleggers in rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging. Deze nota werd opgesteld na overleg met de Belgische Vereniging van de Instellingen voor Collectieve Belegging. Zij beschrijft de essentiële kenmerken van ICB's - beveks en beleggingsfondsen -, vermeldt dat er geen garantieregeling bestaat, gaat in op de rol van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen ten aanzien van de ICB's, op de voor- en nadelen om rechten van deelneming in ICB's te kopen en te houden, op de toepassing van het risicospreidingsbeginsel, de werking van ICB's en de fiscale regeling voor zowel ICB's als beleggers. Zij geeft ook uitleg bij de beoordeling van de risico's verbonden aan de rechten van deelneming in ICB's.

De nota wil de belegger helpen bij de keuze van een belegging die overeenstemt met wat hij zoekt en wat hij daarvan verwacht. Zij vormt een aanvulling bij het - gratis verkrijgbare - uitgifteprospectus en maakt de informatie in het prospectus toegankelijker.

## 1. ICB, bevek, vastgoedbevak, ... Wat betekenen die benamingen ?

De term "instelling voor collectieve belegging" (ICB) is een algemeen begrip voor verschillende categorieën van instellingen, zoals beleggingsfondsen, beleggingsvennootschappen met veranderlijk kapitaal (beveks) en beleggingsvennootschappen met vast kapitaal (bevaks).

Aan de hand van de volgende criteria kan een onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende ICB's :

***- de nationaliteit***

In België verhandelde ICB's kunnen Belgische of buitenlandse ICB's zijn.

***- de rechtsvorm***

ICB's naar Belgisch recht kunnen de vorm hebben van een beleggingsvennootschap of van een beleggingsfonds dat wordt beheerd door een beheersvennootschap.

Een beleggingsfonds bestaat uit een onverdeeld vermogen zonder rechtspersoonlijkheid dat door een beheersvennootschap wordt beheerd voor rekening van de deelnemers. De beheersvennootschap moet een naamloze vennootschap zijn.

Een beleggingsvennootschap kan een handelsvennootschap zijn of een naamloze vennootschap (meestal) of een commanditaire vennootschap op aandelen (pro memorie).

In economisch opzicht zijn beleggingsfondsen en beleggingsvennootschappen nauw verwant. De verschillen situeren zich op juridisch vlak - enkel beleggingsvennootschappen hebben rechtspersoonlijkheid - of op fiscaal vlak (zie punt 13).

***- het open of besloten karakter van de ICB***

Typisch voor ICB's van het open type (beleggingsfondsen met een veranderlijk aantal rechten van deelneming en beleggingsvennootschappen met veranderlijk kapitaal) is dat hun aantal rechten van deelneming schommelt in functie van het aantal toetredings- en uittredingsaanvragen van de beleggers.

De rechten van deelneming in ICB's van het besloten type (beleggingsfondsen met een vast aantal rechten van deelneming en beleggingsvennootschappen met vast kapitaal) worden uitsluitend op de beurs verhandeld, behalve bij de oprichting van de ICB en, voor beleggingsvennootschappen, bij een latere kapitaalverhoging.

Omdat een regeling terzake ontbreekt, zijn tot op heden in België nog geen ICB's van het besloten type (beleggingsfondsen met een vast aantal rechten van deelneming of bevaks) opgericht. Er zijn enkel vastgoedbevaks en instellingen voor belegging in schuldvorderingen opgericht, die een specifiek statuut hebben.

- ***het al dan niet naleven van de voorwaarden van de Europese richtlijn betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (ICBE's)***

De richtlijn tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (ICBE's)werd goedgekeurd op 20 december 1985. Zij streeft naar een harmonisering van de concurrentievoorwaarden voor ICB's die actief zijn in de verschillende Lid-Staten van de Europese Unie, en naar een efficiëntere en uniformere bescherming van de beleggers, waardoor rechten van deelneming in ICB's in de Europese Unie vrij verhandelbaar worden.

De richtlijn regelt bepaalde aspecten zoals de toelatingsvoorwaarden voor ICBE's, hun beleggingsbeleid, de informatieverstrekking aan beleggers, ...

Conform de bepalingen van de richtlijn mogen ICBE's hun activa beleggen in effecten die zijn toegelaten tot de officiële notering aan een effectenbeurs of die worden verhandeld op een andere gereglementeerde markt. Daarnaast mogen zij, als zij de door de richtlijn voorgeschreven begrenzingen naleven, ook beleggen in andere effecten (niet-genoteerde effecten of effecten die niet tot een andere gereglementeerde markt zijn toegelaten). In bijkomende orde mogen zij ook liquide middelen houden.

ICB's naar Belgisch recht kunnen ervoor opteren om hun activa te beleggen in overeenstemming met de voorwaarden van de richtlijn. Zij mogen echter ook kiezen voor een belegging van hun activa in effecten en liquide middelen. In dat geval is de begrenzing uit de richtlijn inzake het bezit van liquide middelen niet op hen van toepassing.

Dit stuk handelt over de ICB's naar Belgisch recht (beleggingsfondsen en beveks) die, inzonderheid wat hun beleggingen betreft, voldoen aan de voorwaarden van de richtlijn of die beleggen in effecten en liquide middelen.

## 2. Wat zijn de essentiële kenmerken van beveks en beleggingsfondsen ?

De doelstelling van de beleggingsinstellingen is de collectieve belegging van uit het publiek aangetrokken kapitaal.

Enkele van hun meest opvallende kenmerken :

- ICB's worden beheerd in het uitsluitende belang van de deelnemers ;

- zij herbeleggen de hen door het publiek toevertrouwde middelen volgens het beginsel van de risicospreiding ;
- zij hebben nagenoeg geen schuldenlast ;

- zij hoeven geen invloed uit te oefenen op het beheer van de vennootschappen waarvan zij effecten bezitten. Zij mogen wel de stemrechten uitoefenen die zijn verbonden aan de effecten die zij beheren. Op grond van de beperkingen op het bezit van effecten van eenzelfde categorie van eenzelfde vennootschap, mogen zij echter wel een invloed op het beheer uitoefenen ;

- bij een ICB van het open type is het mogelijk dat de rechten van deelneming op verzoek van de houders worden ingekocht tegen een prijs die wordt berekend op basis van de inventariswaarde ;

- de ICB's moeten de bepalingen naleven inzake de informatieverstrekking aan de beleggers. Zo publiceren zij, enerzijds, een uitgifteprospectus waarvan de belangrijkste gegevens permanent worden bijgewerkt en zorgen zij, anderzijds, voor een permanente informatieverstrekking door de publicatie van een jaarverslag en een halfjaarlijks verslag. Bovendien zorgen zij ervoor dat de inventariswaarde van hun rechten van deelneming geregeld wordt gepubliceerd in de financiële pers ;

- zij zijn onderworpen aan het toezicht van :

  * de bewaarder ;
  * de commissaris(sen)-revisor(en) ;
  * de Commissie voor het Bank- en Financiewezen.

## 3. Is er een beschermingsregeling ?

Rechten van deelneming in ICB's worden noch door een kredietinstelling, noch door een overheidsinstantie gewaarborgd. Er bestaat geen beschermingsregeling zoals voor deposito's bij een kredietinstelling of een beursvennootschap. Rechten van deelneming in ICB's vormen een risicodragende belegging, waarbij de omvang van het risico afhangt van het beleggingsbeleid van de bevek of de beheersvennootschap van het beleggingsfonds. Het beleggingsbeleid wordt uiteengezet in het uitgifteprospectus.

## 4. Wie zijn de belangrijkste partijen en wat is hun rol ?

### *- De algemene vergadering*

Bij een beleggingsfonds bepaalt het beheersreglement in welke gevallen een algemene vergadering van de deelnemers wordt bijeengeroepen. Bovendien wordt een algemene vergadering bijeengeroepen in bijzondere omstandigheden, zoals een wijziging van het beheersreglement of een inbreng van activa in een andere beleggingsinstelling.

Een beleggingsvennootschap (bevek) heeft nagenoeg altijd de vorm van een naamloze vennootschap. Zij is dus onderworpen aan de vennootschapswetgeving - inzonderheid aan de bepalingen over de algemene aandeelhoudersvergadering, de raad van bestuur en de commissaris-revisor - op een beperkt aantal afwijkingen na.

Ten minste éénmaal per jaar wordt een gewone algemene aandeelhoudersvergadering bijeengeroepen op de dag en het uur die zijn bepaald in de statuten. Zij keurt de jaarrekening goed en verleent kwijting aan de bestuurders en de commissaris-revisor.

De raad van bestuur en de commissaris-revisor kunnen een buitengewone algemene aandeelhoudersvergadering bijeenroepen. Dit gebeurt met name bij een statutenwijziging (bv. wijziging van het beleggingsbeleid, oprichting of schrapping van compartimenten).

- ***De raad van bestuur***

De raad van bestuur, zowel van de beheersvennootschap van een beleggingsfonds als van een bevek, draagt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de ICB.

Krachtens de wetgeving op de beleggingsinstellingen, moeten de bestuurders van de beheersvennootschap of de beleggingsvennootschap evenals de personen die in feite het dagelijkse bestuur waarnemen, de vereiste professionele betrouwbaarheid en de voor die functies passende ervaring bezitten. Zij moeten het vereiste naleven op grond waarvan de beleggingsinstelling wordt beheerd in het uitsluitende belang van de deelnemers.

Voor het dagelijkse bestuur van de beheersvennootschap of de beleggingsvennootschap moeten ten minste twee natuurlijke personen verantwoordelijk zijn die de hoedanigheid van bestuurder hebben en die collegiaal optreden.

- ***De commissaris-revisor***

Zowel in de beheersvennootschap van een beleggingsfonds als in de beleggingsvennootschap, benoemt de algemene vergadering één of meer commissaris(sen)-revisor(en) overeenkomstig de vennootschapswet.

De commissaris-revisor controleert en certificeert de jaarrekening van de beleggingsinstelling. Daarnaast kan de Commissie voor het Bank- en de Financiewezen eisen dat de commissaris-revisor de juistheid bevestigt van de haar verstrekte inlichtingen, de statistieken bijvoorbeeld.

- ***De bewaarder***

De bewaarder van een beleggingsinstelling is meestal een in België gevestigde kredietinstelling of beursvennootschap.

Hij moet zich ervan vergewissen dat, bij transacties met betrekking tot de activa van de ICB, hem de tegenprestatie wordt voldaan, en controleert de verkoop, de uitgifte, de inkoop en de intrekking van de rechten van deelneming in de ICB, de bepaling van de inventariswaarde van die rechten van deelneming en de bestemming van de opbrengsten van de ICB. Bij die controles ziet de bewaarder inzonderheid toe op de naleving van de wet van 4 december 1990 en haar uitvoeringsbesluiten (zie punt 16), alsook op de correcte toepassing van het beheersreglement of de statuten.

Daarnaast heeft de bewaarder een aantal materiële taken. Hij moet in hoofdzaak de bewaring van de activa van de ICB verzekeren en de materiële verhandeling van die activa verwezenlijken in opdracht van de beheersvennootschap (in het geval van een beleggingsfonds) of de beleggingsvennootschap (in het geval van een bevek) (bv. de verkochte effecten afleveren, de aangekochte effecten betalen, de dividenden en de interesten uit de activa innen en de inschrijvings- en toekenningsrechten uitoefenen die eraan zijn verbonden).

- ***De instelling die instaat voor de financiële dienst***

Belgische beleggingsinstellingen met een veranderlijk aantal rechten van deelneming moeten in België een bemiddelaar aanwijzen die instaat voor de financiële dienst, hetzij een beursvennootschap, hetzij een kredietinstelling. Die verplichting geldt ook voor buitenlandse beleggingsinstellingen die voornemens zijn hun rechten van deelneming in België te verhandelen.

De financiële dienst, waarover de beleggingsinstelling en de bemiddelaar een overeenkomst sluiten, omvat een aantal administratieve taken, die inzonderheid betrekking hebben op :

* de uitgifte en inkoop van de rechten van deelneming, alsook de overgang van het ene compartiment naar het andere ;

* de uitoefening van de aan de effecten verbonden rechten (neerlegging van de effecten in het vooruitzicht van deelname aan algemene vergaderingen, dividenduitkering, ...) ;

* de verspreiding van relevante informatie (prospectus, jaarverslag en halfjaarlijks verslag, inventariswaarde, ...) en de publicatie van officiële kennisgevingen.

## 5. Wat is de doelstelling van het toezicht door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen ?

Het toezicht van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen op de ICB's, kadert in haar traditionele opdracht om het spaarderspubliek te beschermen.

Het toezicht van de Commissie heeft niet tot doel de belegger te garanderen dat het vermogen van de ICB intact zal blijven en, meer algemeen, dat zij geen enkel verlies zal boeken. Het is niet de bedoeling een belegger hoe dan ook de zekerheid te geven dat hij het geld dat hij in een ICB belegt, integraal zal terugvinden.

Het toezicht heeft een dubbele doelstelling. De Commissie ziet, enerzijds, toe op de kwaliteit van de door de ICB verspreide informatie. De spaarder moet correct geïnformeerd zijn over de ICB, haar beleggingsbeleid en de risico's die hij loopt. Hij moet worden ingelicht over de het beheer en het rendement van de instelling. Zo kan hij dan met kennis van zaken beslissen om te beleggen in of zich terug te trekken uit de ICB. De Commissie ziet er, anderzijds, op toe dat de beleggingsinstellingen de wettelijke en reglementaire teksten over hun organisatie en werking naleven.

## 6. Waaruit bestaat precies het optreden van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen ?

De Commissie spreekt zich, op basis van het haar voorgelegde dossier, uit over de inschrijving van een beleggingsfonds of bevek op de lijst van beleggingsinstellingen. Zij maakt die lijst bekend in het Belgisch Staatsblad en in haar jaarverslag.

Een beleggingsinstelling wordt pas op de lijst ingeschreven wanneer de Commissie voor het Bank- en Financiewezen :

- de beheersvennootschap of de beleggingsvennootschap heeft erkend ;
- het beheersreglement of de statuten heeft aanvaard ;
- de keuze van de bewaarder heeft aanvaard ;
- het uitgifteprospectus heeft goedgekeurd.

De beheersvennootschap of de beleggingsvennootschap moet aantonen dat zij voor haar voorgenomen werkzaamheden over een passende administratieve, boekhoudkundige en financiële organisatie beschikt en dat zij een autonoom beheer garandeert. Bovendien moeten haar bestuurders en de personen die in feite de dagelijkse leiding waarnemen, de vereiste professionele betrouwbaarheid en de voor die functies passende ervaring bezitten.

Een bewaarder wordt pas aanvaard als zijn financiële en technische organisatie de vereiste kwaliteit bezit.

Achteraf oefent de Commissie voor het Bank- en Financiewezen toezicht uit op de ICB's via :

- de analyse van de periodieke statistische rapportering door de ICB's ;
- het onderzoek van het jaarverslag en het halfjaarlijks verslag ;
- inspecties ter plaatse.

In het kader van de follow-up van de ICB's onderhoudt de Commissie voor het Bank- en Financiewezen nauwe contacten met de promotoren en de beheerders van de ICB's.

## 7. Wat zijn de voordelen van een belegging in rechten van deelneming in een ICB ?

De inschrijving op of de aankoop van rechten van deelneming in een ICB kan een interessante belegging in effecten zijn, om de volgende redenen :

- ICB's worden beheerd door financiële-marktspecialisten ;

- met rechten van deelneming in een ICB kan, zelfs bij een relatief kleine inbreng, het risico worden uitgesplitst. ICB's beleggen hun activa in een groot aantal afzonderlijke effecten die niet systematisch in dezelfde zin of volgens dezelfde curve evolueren. Deze techniek resulteert in een optimale verhouding tussen risico en return, met andere woorden in een optimaal evenwicht tussen het aan een portefeuille verbonden risico en het behaalde resultaat ;

- via een collectieve portefeuille krijgt een belegger toegang krijgt tot verre markten, geavanceerde financiële producten en instrumenten waarvoor een grote kapitaalinbreng is vereist ;

- een belegging in rechten van deelneming in een ICB biedt het voordeel biedt van een liquide belegging.

  Bij ICB's van het besloten type (die steeds beursgenoteerd zijn) wordt de liquiditeit gewaarborgd door de verhandeling op de beurs.

  Bij niet-beursgenoteerde ICB's van het open type bestaat de mogelijkheid dat de rechten van deelneming op korte termijn door de ICB zelf worden ingekocht (in voorkomend geval, mits betaling van een uittredingsprovisie).

  Bij beursgenoteerde ICB's van het open type kunnen de rechten van deelneming op beide voornoemde manieren te gelde worden gemaakt ;

- bij ICB's met verschillende compartimenten die elk hun eigen beleggingsbeleid hebben, verloopt de overgang tussen compartimenten gewoonlijk onder veel interessantere voorwaarden dan bij een initiële inschrijving (geen overgangsprovisie ofwel een overgangsprovisie die lager ligt dan de inschrijvingsprovisie) ;

- een belegger kan op elk moment alle informatie opvragen over de ICB, haar beleggingsbeleid en haar prestaties (zie punt 15) ;

- aan de rechten van deelneming in ICB's zijn bepaalde fiscale voordelen verbonden (zie punt 13) ;

- door in te schrijven op de rechten van deelneming in een ICB, vermijdt een belegger een aantal administratieve taken in verband met het beheer van financiële activa.

## 8. Wat zijn de nadelen van een belegging in rechten van deelneming in een ICB ?

Gelet op de diversificatie van de beleggingen worden de risico's beperkt die aan de portefeuille van de ICB zijn verbonden. Het is dus best mogelijk dat, als bepaalde effecten individueel zouden worden gekocht, ze een hoger rendement zouden opleveren dan als onderdeel van een gediversifieerde portefeuille. Het is ook denkbaar dat andere effecten waaraan minder risico's zijn verbonden, als ze individueel zouden worden gekocht, een lager rendement zouden opleveren dan als onderdeel van een gediversifieerde portefeuille.

Daarnaast draagt een ICB een aantal kosten die gedetailleerd worden opgesomd in het uitgifteprospectus (bv. beheerskosten, vergoeding voor de financiële dienst, ...). Omdat een ICB een groot aantal verrichtingen uitvoert, is het mogelijk dat die kosten lager zijn dan bij een individueel beheer. Er worden echter ook een aantal provisies (inschrijvingsprovisies, inkoopprovisies, ...) verhaald op de beleggers (deze provisies worden ook opgesomd in het prospectus). Zij worden meestal geïnd door de promotor, maar soms ook door de ICB voor de dekking van reële kosten (bv. kosten verbonden aan de inkoop van rechten van deelneming).

## 9. Welke beleggingen mogen worden verricht door beleggingsinstellingen die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn ?

De activa van een ICBE bestaan uit :

- effecten die zijn opgenomen in de officiële notering aan een effectenbeurs van een Lid-Staat van de Europese Unie ;

- effecten en andere met effecten gelijk te stellen financiële instrumenten, die zijn opgenomen in de officiële notering aan een effectenbeurs van een Staat die geen lid is van de Europese unie of die worden verhandeld op een andere markt van een Staat die al dan niet lid is van de Europese Unie, waarbij die markt voldoende waarborgen moet bieden, inzonderheid inzake liquiditeit.

De ICBE mag deze actiefbestanddelen houden voorzover terzake passende bepalingen zijn opgenomen in het beheersreglement of de statuten ;

- en, onder bepaalde voorwaarden, nieuw uitgegeven effecten.

De ICB mag haar activa ook beleggen in andere effecten en in vorderingen met welbepaalde kenmerken, maar ten belope van maximum 10 % van haar activa.

Zij mag ook liquide middelen houden, maar uitsluitend in bijkomende orde.

Zij mag ook beleggen in afgeleide producten (aankoop- of verkoopopties op effecten, termijnovereenkomsten op aandelenindexen of op rente) mits zij aan bepaalde voorwaarden voldoet. Zo moet de liquiditeit zijn gewaarborgd en moet zij over voldoende dekking beschikken. Bovendien mag het totaal van de betaalde optiepremies niet meer bedragen dan 10 % van het netto-actief.

Zij mag zich tegen het wisselkoersrisico indekken met passende instrumenten. Haar deviezenposities mogen haar totale netto-actief niet overschrijden.

## 10. Hoe is het beginsel van de risicospreiding van toepassing op ICBE's ?

De regels inzake risicospreiding zijn van toepassing op alle compartimenten van de beleggingsinstelling.

Een beleggingsinstelling mag niet meer dan 10 % van haar activa beleggen in effecten van eenzelfde emittent. Bovendien mag de totale waarde van de effecten van eenzelfde emittent waarin de beleggingsinstelling meer dan 5 % van haar activa belegt, niet meer dan 40 % bedragen van de waarde van de activa van de beleggingsinstelling.

De begrenzing op 10 % kan worden verhoogd (tot 35 %) in functie van de kwaliteit van de emittent (bv. Lid-Staat van de Europese Unie, Lid-Staat van de O.E.S.O., bepaalde internationale instellingen).

In bepaalde gevallen kan de Commissie voor het Bank- en Financiewezen gebruik maken van haar bevoegdheid om afwijkingen toe te staan van de voornoemde regels, zonder daarbij het beginsel van een evenredige risicospreiding in het gedrang te brengen.

## 11. Welke verbodsbepalingen gelden voor ICBE's ?

In hun bedrijf en bij de belegging van hun activa moeten ICBE's een aantal verbodsbepalingen naleven. Zo mogen zij :

- geen edele metalen of certificaten die dergelijke metalen vertegenwoordigen, verwerven ;

- geen ontleningen aangaan. Zij mogen echter wel ontleningen aangaan tot 10 % van hun netto-actief, voorzover het om kortlopende ontleningen gaat ;

- geen effecten verkopen vanuit een ongedekte positie ;

- geen kredieten verstrekken of zich borg stellen voor rekening van derden.

Daarnaast is het elke beleggingsinstelling onder meer ook verboden deel te nemen aan een vereniging voor vaste opneming of waarborg.

## 12. Hoe ziet het beleggingsbeleid eruit bij andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen ?

Beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen mogen beleggen in :

- effecten en andere met effecten gelijk te stellen financiële instrumenten die zijn opgenomen in de officiële notering aan een effectenbeurs of die worden verhandeld op een gereglementeerde, regelmatig werkende, erkende en open markt.

  Zij mogen deze actiefbestanddelen houden voorzover terzake passende bepalingen zijn opgenomen in hun beheersreglement of statuten ;

- onder bepaalde voorwaarden (dezelfde als voor ICBE's) nieuw uitgegeven effecten ;

- liquide middelen, voorzover het beheersreglement of de statuten bepalen in welke vorm en binnen welke begrenzing deze mogen worden gehouden.

Eén van de belangrijkste verschillen tussen ICBE's en andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen is dat ICBE's slechts in bijkomende orde liquide middelen mogen houden, terwijl die beperking niet geldt voor andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen.

Daarnaast mag een beleggingsinstelling in effecten en liquide middelen ten hoogste 10 % van haar activa beleggen in andere beleggingen en eveneens ten hoogste 10 % in vorderingen met welbepaalde kenmerken.

Zij mag ook beleggen in afgeleide producten, maar moet daarbij dezelfde voorwaarden naleven als ICBE's.

Ook de regels inzake de risicospreiding zijn grotendeels dezelfde voor ICBE's en andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen, hoewel ze voor laatstgenoemde instellingen soepeler zijn.

Als de Commissie voor het Bank- en Financiewezen daarmee instemt, als de vereiste bepalingen in het beheersreglement of in de statuten worden opgenomen en als het beginsel van de risicospreiding wordt nageleefd, mogen de andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen hun activa in hoofdzaak beleggen in :

- liquide middelen en andere instrumenten van de monetaire markt (monetaire ICB's) ;

- effecten van een referentie-index (index-ICB's). De samenstelling van de portefeuille van de ICB moet steeds nauw aansluiten bij de gekozen index ;

- of andere beleggingsinstellingen (dakfondsen).

De verbodsbepalingen voor de andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen leunen nauw aan bij de verbodsbepalingen voor ICBE's.

## 13. Hoe staat het met de fiscale regeling ?

- ***fiscale regeling voor ICB's naar Belgisch recht***

Beleggingsfondsen hebben geen rechtspersoonlijkheid. Zij zijn fiscaal volledig transparant. Dit betekent dat de fiscus ervan uitgaat dat het beleggingsfonds steeds optreedt voor rekening van de deelnemer. Bijgevolg is zo'n fonds niet alleen de buitenlandse bronbelasting op de inkomsten, maar ook de Belgische roerende voorheffing verschuldigd. Een uitzondering daarop vormen de pensioenspaarfondsen, waarvan de inkomsten zijn vrijgesteld van de Belgische roerende voorheffing.

De beleggingsvennootschappen die rechtspersoonlijkheid hebben, zijn onderworpen aan de vennootschapsbelasting. In de praktijk is hun belastbare basis echter vrijwel nihil. Beleggingsvennootschappen zijn vrijgesteld van roerende voorheffing voor alle roerende inkomsten die zij ontvangen, behalve voor die uit aandelen van Belgische oorsprong. In dat geval kunnen zij de ingehouden voorheffing echter volledig recupereren. Zij kunnen zich ook beroepen op de dubbelbelastingverdragen die België heeft gesloten, waardoor zij de buitenlandse bronheffing volledig of gedeeltelijk kunnen vermijden. Daarnaast betalen zij een jaarlijkse belasting van 0,06 % van de inventariswaarde op 1 januari van het betrokken jaar.

- ***fiscale regeling voor de Belgische belegger***

In verband met de belastingen die beleggers-natuurlijke personen moeten betalen, moet een onderscheid worden gemaakt tussen distributie- en kapitalisatieaandelen.

De door een beleggingsvennootschap uitgekeerde dividenden zijn onderworpen aan een roerende voorheffing van 15 %. De meerwaarden die worden verwezenlijkt bij de inkoop van de kapitalisatie- of distributieaandelen, zijn vrijgesteld van de belasting voor particulieren en voor rechtspersonen.

Bij beleggingsfondsen worden de inkomsten op de distributieaandelen netto geïnd. De meerwaarden die bij de inkoop van de kapitalisatie- of distributieaandelen worden verwezenlijkt, zijn niet belastbaar. Bij uitgifte van rechten van deelneming is een beurstaks verschuldigd (0,14 % met een maximum van BEF 10.000).

De pensioenspaarfondsen vormen een afzonderlijke categorie van beleggingsfondsen en hebben een eigen fiscaal statuut. De sommen die worden besteed aan de aankoop van rechten van deelneming kunnen, voor personen tussen 18 en 64 jaar, aanleiding geven tot een belastingvermindering. Die belastingvermindering wordt begrensd op een aankoopbedrag dat momenteel BEF 22.000 bedraagt. Bij uittreding uit het fonds dient een specifieke taks te worden betaald.

De beurstaks wordt aangerekend volgens het volgende schema :

| | *Toetreding* | *Omzetting* | *Uittreding* |
|---|---|---|---|
| Distributie-aandelen | 0,14 %<br>max. BEF 10.000 | naar kapitalisatie-aandelen : 1 %<br>max. BEF 15.000<br><br>naar distributie-aandelen : 0 % | 0 % |
| Kapitalisatie-aandelen | 1 %<br>max. BEF 15.000 | naar kapitalisatie-aandelen : 1 %<br>max. BEF 15.000<br><br>naar distributie-aandelen : 0,5 %<br>max. BEF 15.000 | 0,5 %<br>max. BEF 15.000 |

Bij levering van effecten aan toonder wordt een taks van 0,2 % ingehouden.

## 14. Hoe verlopen de inschrijvingen, de compartimentswijzigingen en de inkoop van rechten van deelneming in ICB's van het open type ?

Tijdens een initiële periode kan worden ingeschreven op de rechten van deelneming in de ICB tegen de prijs die in het uitgifteprospectus is bepaald.

Gedurende de volledige levensduur van een ICB met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, kan de belegger een aanvraag om toetreding, uittreding of compartimentswijziging indienen. Die aanvragen moeten ten minste tweemaal per maand worden aanvaard. Zij worden uitgevoerd op basis van de eerste netto-inventariswaarde na de aanvaarding van de aanvraag.

De inventariswaarden worden bepaald in functie van de frequentie van de aanvaarding van de aanvragen om toetreding, uittreding of compartimentswijziging. Zij moeten blijken uit de boekhouding van de ICB, die wordt gevoerd volgens het beginsel van de waardering van de vermogensbestanddelen tegen marktwaarde.

Wanneer een beleggingsinstelling verschillende compartimenten telt, wordt voor elk compartiment een afzonderlijke boekhouding gevoerd. Elk compartiment heeft een afzonderlijk vermogen en een eigen inventariswaarde.

In elk compartiment kan de raad van bestuur beslissen twee soorten aandelen te creëren : distributie- en kapitalisatieaandelen. Distributieaandelen verlenen de belegger het recht op een dividend of een interim-dividend. Bij kapitalisatieaandelen wordt hun aandeel in de resultaten bij hun netto-inventariswaarde gevoegd.

Indien het beheersreglement of de statuten dit toestaan, zijn de aandelen, overeenkomstig de keuze van de inschrijver, op naam of aan toonder. Aandelen op naam kunnen worden omgezet in aandelen aan toonder en vice versa. De kosten verbonden aan die omzetting worden over het algemeen verhaald op de aandeelhouder.

## 15. Hoe kan de belegger zich informeren ?

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen de informatie die beschikbaar is bij de inschrijving en de informatie waarmee de evolutie van de ICB kan worden gevolgd.

Vóór de sluiting van de overeenkomst wordt het uitgifteprospectus kosteloos aangeboden aan de belegger. Het prospectus moet alle nodige gegevens bevatten om de belegger in staat te stellen zich een verantwoord oordeel te vormen over de voorgestelde belegging. Het omvat een voorstelling van de ICB, een lijst van de compartimenten, een voorstelling van elk van die compartimenten, de statuten (of, in het geval van een beleggingsfonds, het beheersreglement). Als bijlage bij het

prospectus gaan het inschrijvingsformulier, het laatste jaarverslag en, indien bekendgemaakt, het daaropvolgende halfjaarlijks verslag.

De voorstelling van de ICB en van het compartiment vormt, samen met de lijst van de compartimenten, het verkorte prospectus. Daarin wordt de meest relevante informatie over de geboden belegging opgenomen. Het verkorte prospectus wordt systematisch en gratis aan alle geïnteresseerde beleggers gegeven.

De voorstelling van de ICB omvat een aantal gegevens, zoals de identificatie van de verschillende partijen (raad van bestuur, personen die verantwoordelijk zijn voor het beheer, commissaris-revisor, depothoudende bank, financiële dienst), een aantal algemene kenmerken (werking van de ICB, fiscale regeling, ...) en de beschikbare stukken en inlichtingen.

De voorstelling van de compartimenten omvat de financiële kenmerken van het compartiment, zoals het soort beleggingen (zie punt 16), de doelstellingen, het beleggingsbeleid en de beoordeling van het risico (zie punt 17), alsook de kenmerken van de rechten van deelneming, aanwijzingen over de netto-inventariswaarde en over de werking van het compartiment, en een samenvatting over de provisies, de kosten en de taksen die worden gedragen door de ICB en door de belegger.

Voor de verdere follow-up van de ICB, haar activiteiten en resultaten, kan de belegger gebruik maken van de jaar- en halfjaarverslagen die kosteloos verkrijgbaar worden gesteld op de in het prospectus vermelde plaatsen. Het jaarverslag wordt opgesteld binnen drie maanden na het einde van de periode waarop het betrekking heeft, het halfjaarlijks verslag binnen twee maanden.

Het jaarverslag omvat de jaarrekening, een verslag over de werkzaamheden tijdens het voorbije boekjaar en een aantal gegevens, namelijk het aantal rechten van deelneming in omloop, de netto-inventariswaarde (totaal en per recht van deelneming) en de evolutie daarvan tijdens de laatste drie boekjaren, de effectenportefeuille, de verplichtingen die voortvloeien uit verrichtingen in afgeleide producten.

Het halfjaarlijks verslag omvat een balans, een resultatenrekening en sommige van de gegevens die in het jaarverslag worden verstrekt (aantal rechten van deelneming in omloop, netto-inventariswaarde per recht van deelneming, effectenportefeuille).

Bovendien wordt, elke dag waarop een uitgifte of inkoop van rechten van deelneming dan wel een compartimentswijziging geschiedt en in elk geval ten minste tweemaal per maand, de eenheidswaarde van de rechten van deelneming bekendgemaakt in één of meer dagbladen. De belegger kan daarvoor ook terecht ten zetel van de ICB of de depothoudende bank.

## 16. Welke soorten beleggingen typeren de ICB's of hun compartimenten ?

De indeling in het uitgifteprospectus en, meer in het bijzonder, in de voorstelling van elk compartiment is de indeling van de Belgische Vereniging van de Instellingen voor Collectieve Belegging (BVICB) [1]. Zij ziet er als volgt uit :

**- obligatie-ICB's**

Obligatie-ICB's beleggen overwegend in vastrentende waarden met een langere looptijd dan 3 jaar.

Zij worden onderverdeeld in de volgende subcategorieën :

* obligatie-ICB's zonder vaste looptijd in BEF/LUF ;
* obligatie-ICB's zonder vaste looptijd in deviezen (monetair gespreid) ;
* obligatie-ICB's zonder vaste looptijd gespecialiseerd in één munt ;
* obligatie-ICB's met vaste looptijd, de zogenaamde "fix-fondsen" ;
* varia.

**- ICB's met middellange looptijd**

Deze ICB's beleggen in vastrentende waarden (obligaties) met een looptijd tussen 6 maanden en 3 jaar.

Zij worden onderverdeeld in de volgende twee subcategorieën :

* ICB's met middellange looptijd in BEF/LUF ;
* B's met middellange looptijd in deviezen.

**- monetaire ICB's**

Monetaire ICB's beleggen overwegend in liquide middelen en kortlopende effecten (minder dan 6 maanden), zoals termijndeposito's, schatkistcertificaten, obligaties met een korte resterende looptijd, commercial paper en thesauriebewijzen.

Zij worden onderverdeeld in de volgende twee subcategorieën :

* monetaire ICB's in BEF/LUF ;
* monetaire ICB's in deviezen.

---

[1] De collectieve beleggingen in België, Beleggingsfondsen en beleggingsvennootschappen (BEVEKs - BEVAKs), 1997.

**- aandelen-ICB's**

Deze ICB's beleggen overwegend in aandelen van ondernemingen.

Zij worden onderverdeeld in de volgende subcategorieën :

* Belgische aandelen-ICB's ;
* internationaal gespreide aandelen-ICB's ;
* aandelen-ICB's die per geografische regio of per sector gespecialiseerd zijn.

**- index-ICB's met kapitaalbescherming**

Hun performance is aan de evolutie van (een) beursindex(en), van deviezen of van een aandelenkorf, met bescherming van de initiële inleg.

Zij worden onderverdeeld in de volgende drie subcategorieën :

* Belgische indexen ;
* buitenlandse indexen ;
* deviezenindexen.

**- gemengde ICB's**

Gemengde ICB's beleggen zowel in aandelen als in obligaties. ICB's die liquide middelen houden en daarnaast overwegend in één van de andere categorieën beleggen, worden niet als gemengde ICB's beschouwd.

**- pensioenspaarfondsen**

Aan deze fondsen zijn fiscale voordelen verbonden (zie punt 13). Zij moeten bepaalde beleggingsregels naleven : meer dan 30 % van hun activa in Belgische aandelen, minder dan 10 % in buitenlandse waarden die in België genoteerd worden of in deelbewijzen van Belgische beleggingsfondsen en minder dan 10 % in liquiditeiten.

**- vastgoed-ICB's**

Deze ICB's beleggen overwegend in vastgoed. Ook ICB's die uitsluitend beleggen in andere vastgoed-ICB's of in vastgoedcertificaten worden bij deze categorie gevoegd.

**- dakfondsen**

Dit zijn ICB's die beleggen in andere ICB's.

## 17. Hoe worden de aan een ICB of een compartiment verbonden risico's geraamd ?

In het uitgifteprospectus (voorstelling van het compartiment) wordt een aanduiding gegeven van het risico dat is verbonden aan een ICB of een compartiment. Die aanduiding geeft een risicoklasse aan tussen 0 (kleinste risico) en 5 (grootste risico).

De risico's worden in klassen ingedeeld op basis van de standaardafwijking - schommeling rond een gemiddelde - tussen de maandelijkse returns tijdens de voorbije vijf jaar, uitgedrukt in BEF. Voor nieuwe ICB's wordt de risicoklasse bepaald ten aanzien van een referentie-index (benchmark) die de beleggingen weerspiegelt zoals aangekondigd in het uitgifteprospectus.

De risicoklassen worden als volgt gedefinieerd :

- klasse 0 : de standaardafwijking ligt tussen 0 en 2,5 % ;
- klasse 1 : de standaardafwijking ligt tussen 2,5 % en 5 % ;
- klasse 2 : de standaardafwijking ligt tussen 5 % en 10 % ;
- klasse 3 : de standaardafwijking ligt tussen 10 % en 15 % ;
- klasse 4 : de standaardafwijking ligt tussen 15 % en 20 % ;
- klasse 5 : de standaardafwijking ligt boven 20 %.

Hoewel de risicoklassen niet noodzakelijk overeenstemmen met een beleggingscategorie, wordt toch vaak het volgende verband vastgesteld :

- klasse 0 : monetaire ICB's in BEF en in sterke deviezen ("core EMU") ;
- klasse 1 : monetaire ICB's in andere deviezen, ICB's op middellange termijn, obligatie-ICB's in BEF en in sterke deviezen ;
- klasse 2 : ICB's in internationale obligaties en bepaalde monetaire ICB's in specifieke deviezen ;
- klasse 3 : bepaalde obligatie-ICB's (specifieke of exotische deviezen), aandelen-ICB's (Belgische, Europese of Amerikaanse) ;
- klasse 4 : ICB's in aandelen van bepaalde specifieke markten ;
- klasse 5 : ICB's in Japanse aandelen, aandelen van opkomende markten, ...

Voor obligatie-ICB's is het ook nuttig om, naast de beoordeling van het risico, rekening te houden met de gevoeligheid van de waarde van de portefeuille voor renteschommelingen. Die gevoeligheid wordt in hoofdzaak bepaald door de duration - of gemiddelde vervaldatum - van de portefeuille : een hoge duration impliceert een hoge gevoeligheid.

Ook ICB's met vaste termijn en met kapitaalbeschermingsclausules zullen, in functie van hun volatiliteit, in één van de risicoklassen worden opgenomen. Zij zullen worden toegelicht in een nota over de nagestreefde doelstelling.

Aangezien de risicoklasse wordt bepaald op basis van de maandelijkse returns tijdens de voorbije vijf jaar, moet zij met de nodige omzichtigheid worden geïnterpreteerd. Zij kan immers mettertijd evolueren. Als de risicoklasse verandert, zal dat worden vermeld in het jaarverslag of in het halfjaarlijks verslag en in de geactualiseerde versie van het uitgifteprospectus.

Belangstellenden kunnen bij de Belgische Vereniging van de Instellingen voor Collectieve Belegging (BVICB)[2] terecht voor een nota met een gedetailleerde toelichting bij de methodologie die wordt gevolgd om de risicoklassen te definiëren. Die nota is ook opgenomen in de gids "De collectieve beleggingen in België" die de BVICB jaarlijks publiceert.

## 18. Door welke wettelijke en reglementaire teksten worden de ICB's beheerst ?

De volgende teksten hebben specifiek betrekking op de ICB's :

- de richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 20 december 1985 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (85/611/EEG), als gewijzigd bij de richtlijn van de Raad van 22 maart 1988 (88/220/EEG) ;

- de wet van 4 december 1990 op de financiële transacties en de financiële markten, boek III (de instellingen voor collectieve belegging) ;

- het koninklijk besluit van 4 maart 1991 met betrekking tot bepaalde instellingen voor collectieve belegging ;

- het koninklijk besluit van 8 maart 1994 op de boekhouding en de jaarrekening van bepaalde instellingen voor collectieve belegging met een veranderlijk aantal rechten van deelneming.

[2] Belgische Vereniging van de Instellingen voor Collectieve Belegging (BVICB), Marnixlaan 24, 1000 Brussel. Tel. (32 2) 547.74.06 (09)/(10). Fax (32 2) 547.74.11.

# INHOUDSOPGAVE

1. ICB, bevek, vastgoedbevak, ... Wat betekenen die benamingen ?.....2

2. Wat zijn de essentiële kenmerken van beveks en beleggingsfondsen ?.....3

3. Is er een beschermingsregeling ?.....4

4. Wie zijn de belangrijkste partijen en wat is hun rol ?.....4

5. Wat is de doelstelling van het toezicht door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen .....7

6. Waaruit bestaat precies het optreden van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen ?.....7

7. Wat zijn de voordelen van een belegging in rechten van deelneming in een ICB ?.....8

8. Wat zijn de nadelen van een belegging in rechten van deelneming in een ICB ?.....9

9. Welke beleggingen mogen worden verricht door beleggingsinstellingen die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn ?.....9

10. Hoe is het beginsel van de risicospreiding van toepassing op ICBE's ?.....10

11. Welke verbodsbepalingen gelden voor ICBE's ?.....11

12. Hoe ziet het beleggingsbeleid eruit bij andere beleggingsinstellingen in effecten en liquide middelen ?.....11

13. Hoe staat het met de fiscale regeling ?.....12

14. Hoe verlopen de inschrijvingen, de compartimentswijzigingen en de inkoop van rechten van deelneming in ICB's van het open type ?.....14

15. Hoe kan de belegger zich informeren ?.....14

16. Welke soorten beleggingen typeren de ICB's of hun compartimenten ?.....16

17. Hoe worden de aan een ICB of een compartiment verbonden risico's geraamd ?.....18

18. Door welke wettelijke en reglementaire teksten worden de ICB's beheerst ?.....19